

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І.ВЕРНАДСЬКОГО»**

Циклова комісія економіко-управлінських та соціальних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора коледжу
з навчально-виховної роботи

 Людмила ПУСТОВОЙТ
" 26 " 08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК24 Економіка підприємства

підготовки фахового молодшого бакалавра

освітньо-професійної програми **Організація обслуговування та управління на транспорті**
спеціальності **073 Менеджмент**

відділення Транспорту, управління та діловодства

Київ – 2022

Робоча програма з дисципліни Економіка підприємства для підготовки фахових молодших бакалаврів за освітньо-професійною програмою Організація обслуговування та управління на транспорті для III курсу спеціальності 073 «Менеджмент»

РОЗРОБНИК: Маргарита РОМАНОВА – викладач вищої категорії, викладач-методист

Робочу програму затверджено на засіданні циклової комісії економіко-управлінських та соціальних дисциплін

Протокол від “ 26 ” серпня 2022 року № 1

Голова циклової комісії Людмила САРНАВСЬКА

Розглянуто і рекомендовано до затвердження навчально-методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «26» серпня 2022р.

Голова НМР - Аліна МАРКОВА

Зміст

1.4	
2. Навчально-тематичний план дисципліни	5
3.6	
4.8	
5. Теми і плани семінарських/практичних занять	15
6.28	
7.30	
8. Система поточного і підсумкового контролю знань	35
9. Критерії оцінювання результатів навчання студентів	37
10. Рекомендована література	40
11. Додатки	42

Пояснювальна записка

Для забезпечення безперервної і надійної роботи будь-якої галузі чи підприємства потрібен досвідчений менеджер. В сучасних умовах життєдіяльності Економіка підприємства розкриває закономірності функціонування і розвитку підприємств в ринкових умовах.

Мета – формування знань про основу функціонування конкретних суб'єктів господарювання, вивчення, узагальнення та систематизація ключових понять економіки, ознайомлення з організацією діяльності підприємств та пов'язаною з нею системою економічних процесів. Це дає змогу систематизувати теоретичні знання та практичні навички та допомагає сформулювати сучасне економічне мислення здобувачів освіти.

Завданнями – є ознайомлення із процесом започаткування нового підприємства та його реструктуризацією; вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств; закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами; вивчення видів і організаційно-правових форм підприємницької діяльності; опанування основних методів розрахунку ефективності використання ресурсів підприємства; розкриття шляхів формування конкурентоспроможності підприємства; опанування сучасних методів управління підприємством та дослідження середовища його функціонування; ознайомлення зі стратегіями конкурентної поведінки підприємства; набуття навичок складання планів підприємницької діяльності, зокрема бізнес-планів; розкриття сутності інноваційно-інвестиційних процесів у сучасній економіці; розуміння стратегії виживання підприємств у сучасному економічному середовищі.

Процес вивчення дисципліни ОК 24 «Економіка підприємства» спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 13. Здатність до системного мислення, бути критичним та самокритичним.

б) спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 9. Здатність проводити економічні розрахунки.

СК 11. Здатність застосовувати правила оформлення управлінських (організаційно-розпорядчих, фінансових та нормативних) документів.

СК 12. Здатність підтримувати належний рівень економічних знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Очікувані результати навчання.

РН 7. Використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології для вирішення професійних задач.

РН 8. Демонструвати вміння розв'язувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності.

РН 12. Демонструвати навички пошуку, збирання, оброблення та аналізування інформації у професійній діяльності.

РН 15. Визначати основні економічні показники підприємства (підрозділу) для підвищення ефективності діяльності.

2. Навчально-тематичний план дисципліни

№	Назва розділу	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Семін.	Самост
1	Підприємство як суб'єкт господарювання	16	10	4	2
2	Організація виробництва. Інфраструктура підприємства	14	8	4	2
3.	Персонал, продуктивність, мотивація та оплата праці	18	10	4	4
4	Ресурси підприємства	18	10	6	2
5	Основи інвестиційної та інноваційної діяльності	12	6	2	4
6	Витрати й ціни на продукцію (послуги)	14	10	2	2
7.	Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства	16	8	4	4
8.	Антикризова система господарювання	12	8	2	2
	Всього	120	70	28	22

3. Календарно-тематичний план дисципліни

№ з/п	Назви розділів і тем	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Сем.	Сам. вивч.
	Розділ 1. Підприємство як суб'єкт господарювання				
1	Підприємство, як суб'єкт господарювання	2	2		
2	Правові основи функціонування підприємства	2	2		
3	Основи підприємництва	4	2		2
4	Ринкове середовище господарювання підприємств	2		2	
5	Ліцензування та патентування	2	2		
6	Управління підприємством	2	2		
7	Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями.	2		2	

Розділ 2. Організація виробництва. Інфраструктура підприємства.					
8	Організація виробництва.	2	2		
9	Інфраструктура підприємства	2	2		
10	Планування діяльності підприємств	2	2		
11	Виробнича програма підприємства	4		2	2
12	Якість і конкурентоспроможність продукції	2	2		
13	Державне економічне регулювання	2		2	
Розділ 3. Персонал, продуктивність, мотивація та оплата праці					
14	Кадрова політика і система управління персоналом	2	2		
15	Персонал підприємства	4	2		2
16	Основні показники наявності та руху персоналу	2		2	
17	Продуктивність праці персоналу	4	2		2
18	Організація оплати праці на підприємстві	2	2		
19	Системи оплати праці	2	2		
20	Розрахунок фонду оплати праці	2		2	
Розділ 4. Ресурси підприємства					
21	Капітал і виробничі фонди	2	2		
22	Основні фонди. Методи оцінки основних фондів	2	2		
23	Показники використання основних фондів.	2		2	
24	Амортизація основних виробничих фондів	2	2		
25	Амортизаційні відрахування від вартості основних фондів	2		2	
26	Оборотні засоби підприємства	4	2		2
27	Показники використання оборотних засобів	2		2	
28	Нематеріальні ресурси підприємства	2	2		
Розділ 5. Основи інвестиційної та інноваційної діяльності					
29	Інноваційна діяльність	4	2		2
30	Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності	4	2		2
31	Залучення іноземних інвестицій для розвитку підприємства	2	2		
32	Оцінка економічної ефективності інвестицій	2		2	
Розділ 6. Витрати й ціни на продукцію (послуги)					
33	Витрати на виробництво послуг.	2	2		
34	Собівартість продукції та послуг	4	2		2

35	Калькулювання витрат	2	2		
36	Управління витратами	2	2		
37	Складання і розрахунок калькуляції собівартості пасажироперевезень	2		2	
38	Механізм ціноутворення на підприємстві	2	2		
	Розділ 7. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства				
39	Доходи і прибуток підприємства.	2	2		
40	Рентабельність та ефективність роботи підприємства	4	2		2
41	Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства	2		2	
42	Фінансова звітність	2	2		
43	Аналіз виробничо-господарської діяльності	4	2		2
44	Оцінка фінансово-економічного стану підприємства	2		2	
	Розділ 8. Антикризова система господарювання				
45	Розвиток підприємства. Реструктуризація.	2	2		
46	Розвиток підприємства. Санація.	2	2		
47	Банкрутство і ліквідація підприємства	2	2		
48	Економічна безпека підприємства	4	2		2
49	Аналітична оцінка рівня економічної безпеки	2		2	
	Всього	120	70	28	22

Теми і плани лекційних занять

Розділ 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Лекція 1.

Тема. Підприємство, як суб'єкт господарювання

План.

1. Поняття, цілі й напрямки діяльності.
2. Класифікація і структура підприємств.
3. Середовище підприємства.
4. Форми об'єднання підприємств.

Лекція 2.

Тема. Правові основи функціонування підприємства

План:

1. Створення підприємства.
2. Статут, колективний договір.
3. Державна реєстрація підприємства.

Лекція 3.

Тема. Основи підприємництва.

План:

1. Історія розвитку підприємницької діяльності.
2. Принципи підприємницької діяльності.
3. Функції підприємницької діяльності.
4. Форми здійснення підприємницької діяльності

Лекція 4.

Тема. Ліцензування та патентування

План:

1. Сутність ліцензування.
2. Види ліцензій.
3. Сутність патентування.

Лекція 5.

Тема. Управління підприємством.

План:

1. Сутність і функції процесу управління
2. Види і методи управління діяльності підприємств
3. Організаційні структури управління підприємствами

Розділ 2. Організація виробництва. Інфраструктура підприємства

Лекція 6.

Тема. Організація виробництва.

План:

1. Структура і принципи організації виробничого процесу.
2. Організаційні типи виробництва.
3. Форми організації виробництва

Лекція 7.

Тема. Інфраструктура підприємства.

План:

1. Поняття, види і роль інфраструктури в діяльності транспортних підприємств
2. Характеристика, функції та економічні показники діяльності транспортних підприємств.
3. Соціальна інфраструктура. План соціального розвитку підприємства.

Лекція 8.

Тема. Планування діяльності підприємств

План:

1. Сутність і принципи прогнозування.
2. Методи прогнозування

3. Поняття, завдання та принципи планування.
4. Види планів.
5. Основні методи планування.
6. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування

Лекція 9.

Тема. Якість і конкурентоспроможність продукції.

План:

1. Загальна характеристика продукції (послуг)
2. Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції (надання послуг)
3. Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг)
4. Державний нагляд за якістю та внутрішньо-виробничий технічний контроль

Розділ 3. Персонал, продуктивність, мотивація та оплата праці

Лекція 10.

Тема. Кадрова політика і система управління персоналом

План:

1. Зовнішній та внутрішній ринок праці підприємства, їх взаємозв'язок.
2. Кадрова політика й система управління персоналом.
3. Оцінка персоналу як важливіший елемент системи управління трудовим колективом
4. Регламентація затрат праці на транспортному підприємств

Лекція 11.

Тема. Персонал підприємства.

План:

1. Категорії персоналу транспортного підприємства.
2. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією.
3. Визначення чисельності працюючих.
4. Основні показники наявності та руху персоналу

Лекція 12.

Тема. Продуктивність та мотивація праці.

План:

1. Поняття продуктивності праці. Виробіток і трудомісткість
2. Методи визначення.
3. Фактори підвищення продуктивності праці.
4. Суть та теорії мотивації.

Лекція 13.

Тема. Організація оплати праці на підприємстві.

План:

1. Суть та функції заробітної плати.

2. Тарифна система та її елементи.
3. Нормування праці

Лекція 14.

Тема. Системи оплати праці

План:

1. Структура оплати праці.
2. Форми і системи оплати праці.

Розділ 4. Ресурси підприємства

Лекція 15.

Тема. Капітал і виробничі фонди

План:

1. Капітал підприємства та його складові.
2. Поняття та класифікація основних фондів.
3. Методи оцінки основних фондів
4. Характеристика матеріальних активів (виробничих фондів та іншого майна).

Лекція 16.

Тема. Основні фонди, показники використання.

План:

1. Показники, що характеризують технічний стан основних фондів.
2. Показники, що характеризують рівень забезпечення основними фондами.
3. Показники, що характеризують ефективність використання основних фондів.
4. Ефективність використання та відтворення основних фондів

Лекція 17.

Тема. Амортизація основних виробничих фондів.

План:

1. Поняття амортизації
2. Методи нарахування амортизації.
3. Шляхи підвищення ефективності використання ОФ.

Лекція 18.

Тема. Оборотні засоби підприємства.

План:

1. Поняття оборотних засобів.
2. Структура та склад оборотних засобів.
3. Показники використання оборотних засобів.
4. Шляхи прискорення оборотності оборотних засобів

Лекція 19.

Тема. Нематеріальні ресурси підприємства.

План:

1. Нематеріальні ресурси та активи підприємства.
2. Промислова та інтелектуальна власність.
3. Патент, авторське право, ліцензія.
4. Ефективність використання нематеріальних активів.

Розділ 5. Основи інвестиційної та інноваційної діяльності

Лекція 20.

Тема. Інноваційна діяльність.

План:

1. Сутність інноваційної діяльності, суб'єкти й об'єкти.
2. Інноваційні процеси та джерела їх формування
3. Основні шляхи вдосконалення техніко-технологічної бази підприємств.
4. Вимоги до інноваційної продукції. Технопарк. Технополіс. Бізнес-інкубатор. Венчурні (ризикові) підприємства. Стадії інноваційного процесу.
5. Науково-технічний прогрес, його особливості, загальні і пріоритетні напрями.

Лекція 21.

Тема. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності

План:

1. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності.
2. Джерела фінансування інвестицій
3. Класифікація та структура інвестицій.

Лекція 22.

Тема. Залучення іноземних інвестицій для розвитку підприємства.

План:

1. Залучення іноземних інвестицій для розвитку й посилення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.
2. Розрахунок економічної ефективності інвестицій

Розділ 6. Витрати й ціни на продукцію (послуги)

Лекція 23.

Тема. Витрати на виробництво послуг.

План:

1. Поняття витрат на виробництво послуг.
2. Види та групи, їх характеристика

Лекція 24.

Тема. Собівартість продукції та послуг.

План:

1. Сукупні витрати і собівартість продукції (послуг).

2. Види собівартості та їх характеристика

Лекція 25.

Тема. Калькулювання витрат.

План:

1. Статті та елементи калькуляції собівартості продукції.
2. Методи калькулювання собівартості продукції.
3. Методика визначення собівартості пасажироперевезень.

Лекція 26.

Тема. Управління витратами

План:

1. Планування собівартості продукції.
2. Склад витрат виробництва та обігу, що включаються у собівартість продукції.
3. Витрати, що не включаються у собівартість продукції.
4. Управління витратами на підприємстві

Лекція 27.

Тема. Механізм ціноутворення на підприємстві.

План:

1. Суть і функції ціни.
2. Класифікація цін
3. Методи ціноутворення.
4. Тариф та особливості його формування на підприємствах МЕТ
5. Методи державного регулювання цін та тарифів

Розділ 7. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства

Лекція 28.

Тема. Доходи і прибуток підприємства

План:

1. Доходи підприємств МЕТ.
2. Суть та види прибутку.
3. Формування і розподіл прибутку.
4. Податки та збори до державного і місцевих бюджетів, позабюджетних фондів

Лекція 29.

Тема. Рентабельність та ефективність роботи підприємства

План:

1. Поняття про економічну ефективність
2. Види ефективності виробництва.
3. Рентабельність та її показники
4. Ефективність управління.

Лекція 30.

Тема: Фінансова звітність

План:

1. Фінансова звітність.
2. Баланс підприємства. Основні характеристики статей балансу підприємства (основні співвідношення в балансі).
3. Звіт про фінансові результати.

Лекція 31.

Тема. Аналіз виробничо-господарської діяльності

План:

1. Поняття і завдання аналізу виробничо-господарської діяльності.
2. Оцінка ділової активності і фінансової стабільності.
3. Оцінка платоспроможності.
4. Оцінка конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок.
5. Чинники конкурентоспроможності підприємства.
6. Оцінка вартості підприємства і бізнесу.

Розділ 8. Антикризова система господарювання

Лекція 32

Тема. Розвиток підприємства. Реструктуризація.

План:

1. Сучасні моделі розвитку підприємств.
2. Структурна перебудова підприємств.
3. Необхідність та суть реструктуризації підприємства та її організаційні форми

Лекція 33

Тема. Розвиток підприємства. Санація.

План:

1. Сутність, цілі та методи санації (фінансово-економічного оздоровлення підприємства)
2. Види санації.
3. Розроблення та здійснення програми (бізнес-плану) санації суб'єктів господарювання.

Лекція 34

Тема. Банкрутство і ліквідація підприємства.

План:

1. Суть, причини, моделі банкрутства.
2. Процедура порушення справи про банкрутство.
3. Форми ліквідації збанкрутілого підприємства

Лекція 35

Тема. Економічна безпека підприємства.

План:

1. Сутність економічної безпеки підприємства
2. Форми економічної безпеки підприємства

5. Теми і плани семінарських/практичних занять

Семінарське заняття №1

Тема. Ринкове середовище господарювання підприємства

План:

1. Ринкове середовище господарювання підприємств
3. Ринок: поняття, умови формування і функції.
4. Структура і види ринків.
5. Типи ринкової структури.
6. Ринкова інфраструктура, її складові елементи.

Питання для обговорення:

1. Коротко охарактеризуйте «еволюційний шлях» сутності поняття ринку.
2. Чи може ринок «обійтись» без забезпечення деяких умов свого функціонування, чи усі вони є обов'язковими? Поясніть.
3. Охарактеризуйте найважливіші функції ринку.
4. Чим відрізняються регульований і деформований ринки?
5. Якими є основні ознаки ринку досконалої конкуренції?
6. Що таке «ринкова влада» і коли вона має місце?
7. Що є продуктом ринкової інфраструктури: матеріалізований товар чи послуга? Поясніть.
8. Охарактеризуйте роль фінансових інститутів як елементів ринкової інфраструктури в процесі функціонування і розвитку ринку

Література: [Л-1, с. 100]

Семінарське заняття №2

Тема. Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями.

План

1. Організаційні структури управління підприємствами
2. Функції і методи управління.
3. Особливості підприємства як системи.
4. Типи організаційних структур управління.
5. Виробнича і загальна структура.
6. Механізм зміни організаційної структури управління підприємством

Питання для дискусії:

1. Дайте визначення поняття «підприємство», «підприємництво» і «бізнес».
2. Назвіть цілі й функції підприємства.
3. Назвіть види підприємств та об'єднань.
4. Дайте коротку характеристику акціонерному товариству та господарському товариству?
5. Назвіть перелік документів для державної реєстрації.
6. Визначте спільні риси та відмінності між статутом і засновницьким договором
7. Утворення і використання майна підприємства.
8. Визначіть і обґрунтуйте умови припинення підприємницької діяльності.
9. Структуруйте цілі управління підприємством.
10. Охарактеризуйте методи управління.
11. Який метод управління використовують найчастіше сучасні керівники. Відповідь обґрунтуйте.
12. Охарактеризуйте типові ОСУ.
13. Спробуйте визначити тип ОСУ підприємства МЕТ.
14. Виконайте схематично управлінську ОСУ депо, в якому ви проходили практику та зазначте її тип.

Література: [Л-1, с.63]

Семінарське заняття №3

Тема. Виробнича програма підприємства.

План:

1. Сутність і принципи прогнозування.
2. Методи прогнозування
3. Поняття, завдання та принципи планування.
4. Види планів.
5. Основні методи планування.
6. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування
7. Розрахунок показників виробничої програми підприємств МЕТ.
8. Розрахунок пробігу рухомим складом в натуральних машино-кілометрах
9. Розрахунок річного пробігу приведеного по місткості
10. Розрахунок річного пробігу приведеного по витратам електроенергії
11. Розрахунок роботи рухомого складу, виражений в т-км бруто

Вихідні данні для розрахунків

№ варіанту	Показники					
	$N_{\text{маш-год}}$, маш-год	$L_{\text{мережі}}$, км	$A_{\text{пасаж}}$, тис чол	$P_{\text{ел-енерг}}$, кВт	$C_{\text{тр}}$, тис. грн	$P_{\text{н-км}}$, маш-км
1	14347	12	6000	0,142	8000	266854,2
2	15347	14	7000	0,142	9000	285454,2

3	16258	15	8100	0,142	7000	302398,8
4	17456	18	8500	0,142	8000	324681,6
5	14568	17	4450	0,142	7000	270964,8
6	15289	19	7000	0,142	8000	284375,4
7	15981	20	8700	0,142	7000	297246,6
8	16421	12	5000	0,142	8000	305430,6
9	14387	14	6000	0,142	9000	267598,2
10	18200	18	4580	0,142	6000	338520
11	17456	15	7000	0,142	7000	324681,6
12	16234	16	8000	0,142	8000	301952,4
13	14879	14	6000	0,142	7000	276749,4
14	18745	17	7230	0,142	8000	348657
15	16456	13	8210	0,142	9000	306081,6
16	14987	15	7000	0,142	7000	278758,2
17	15821	14	6000	0,142	7500	294270,6
18	18000	17	8000	0,142	8500	334800
19	18899	15	8500	0,142	7600	351521,4
20	19123	14	8900	0,142	9000	355687,8
21	19825	20	9000	0,142	8000	368745

Питання для обговорення:

1. Сформулюйте поняття виробничої програми підрозділу.
2. Від яких факторів залежить виробнича програма ?
3. Від яких факторів залежить виробнича потужність технологічного обладнання?
4. Чому виробнича потужність визначається за мінімальним значенню M_{min} ?
5. Як визначити число робочих днів за 1 рік?
6. Які бувають втрати часу, коли простоє рухомий склад?

Література: [Л-1, с. 278]

Семінарське заняття № 4

Тема. Державне економічне регулювання.

План:

1. Держава в ринковій економіці. Суть, типи, форми і види власності.
2. Особливості муніципальної форми власності
3. Особливості роздержавлення і приватизації в Україні.
4. Загальна характеристика продукції (послуг)
5. Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції (надання послуг)
6. Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг)
7. Державний нагляд за якістю та внутрішньо-виробничий технічний контроль

Питання для обговорення.

1. Які особливості приватизації в міському господарстві

2. Охарактеризуйте типи, форми і види власності.
3. Назвіть особливості муніципальної форми власності.
4. Що таке приватизація?
5. Назвіть основні форми приватизації в Україні.

Доповідь:

1. Особливості приватизації в Україні в 90-х роках і сьогодні.
Зарубіжний досвід приватизації державних підприємств.

Література: [Л-1, с. 36]

Семінарське заняття №5

Тема: Основні показники наявності та руху персоналу.

План:

1. Визначення чисельності окремих категорій працівників.
2. Розрахунок показників руху робочої сили.
3. Розрахунок продуктивності праці різними методами.
4. Розрахунок середньорічного виробітку продукції.
5. Розрахунок трудомісткості обслуговування.

Практичні завдання

Задача 1. Визначити кількість водіїв за такими даними: автомобіле-дні роботи $A_{де}=28$ тис. год, час в наряді $T_n=8$ год, фонд робочого часу водія $ФРЧ=1780$ год.

Задача 2. Визначити продуктивність праці працівників автопідприємства в грошових, натуральних та умовно-натуральних одиницях (1 працівника, 1 водія, 1 ремонтного робітника) за такими даними: середньооблікова кількість працівників $Ч_{со}=250$ осіб, в т.ч. водіїв $Ч_{в}=120$ осіб, ремонтних робітників $Ч_{рр}=50$ осіб; обсяг перевезень $Q=800$ тис. т; транспортна робота $P=1500$ тис. ткм; обсяг доходів $ВД=1$ млн грн, приведений пробіг автомобілів $L=20\,000$ тис. км

Питання для обговорення:

1. Наведіть склад та структуру виробничого персоналу.
2. Які ознаки покладено в основу класифікації персоналу підприємства?
3. Що таке кваліфікація працівника?
4. Дайте визначення поняття «продуктивність праці» та розкрийте його економічний зміст.
5. Охарактеризуйте систему показників, за допомогою яких вимірюють продуктивність праці.
6. Які методи використовують для вимірювання продуктивності праці?
7. Як продуктивність праці впливає на ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства? Доведіть ваші твердження.
8. Дайте характеристику факторам, що впливають на продуктивність праці, та визначте характер їх впливу на зміну продуктивності праці.

Література: [Л-1, с. 316]

Семінарське заняття №6

Тема: Розрахунок фонду оплати праці

План:

1. Розрахунок відрядної розцінки і фонду оплати праці для ремонтних робітників
2. Розрахунок фонду оплати праці робітників погодинників.
3. Розрахунок доплат до зарплати ремонтних робітників і водіїв
4. Розрахунок премій для різних категорій працівників
5. Розрахунок фонду оплати праці з нарахуваннями на підприємствах МЕТ

Питання для обговорення:

1. Розкрийте сутність контрактної системи оплати праці
2. Як встановлюється система посадових окладів?
3. Зробіть порівняння погодинної та відрядної форм оплати праці, визначте їх переваги та недоліки.
4. Що собою являє безтарифна система оплати праці?
5. Чи є особливості у виборі форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності?
6. Що являє собою преміювання на підприємстві?
7. Визначте призначення та сферу застосування доплат та надбавок.
8. Визначте умови та перспективи впровадження в підприємствах системи участі робітників у прибутках.

Задачі.

Задача 1. Місячний оклад економіста 16850 грн. При тривалості робочого дня 8 год. за графіком ним має бути відпрацьовано 24 дні, а фактично він відпрацював 20 днів. З фонду матеріального заохочення економісту нарахована премія в розмірі 20% фактичного заробітку. Обчислити місячну заробітну плату економіста.

Задача 2. Робітник IV розряду виготовив за місяць 1700 деталей, розцінка за одиницю виготовленої продукції – 21,80 грн.. Розрахувати місячний заробіток робітника-відрядника. Пряма відрядна система оплати праці. № п/п Зміст господарської операції

Задача 3. Робітник IV розряду виготовив за місяць 2500 деталей, розцінка одиницю виготовленої продукції – 10,40 грн.. Розмір премії із фонду матеріального заохочення за результатами роботи складає 15% від нарахованої заробітної плати за умови конання планового завдання на 100%. Робітник виконав планове завдання на 103%. Розрахувати місячний заробіток робітника-відрядника. Відрядно-преміальна система оплати праці.

Література: [Л-1, с. 318]

Семінарське заняття №7

Тема. Показники використання основних фондів.

План:

1. Поняття капіталу підприємства та його склад.
2. Поняття та класифікація основних фондів.
3. Методи оцінки основних фондів
4. Показники використання основних фондів

Питання для дискусії:

1. У чому полягає сутність відтворення основних засобів
2. Які існують методи розрахунку амортизаційних відрахувань?
3. За допомогою яких показників визначається ефективність використання ОФ
4. Яка різниця між первісною і залишковою вартістю?
5. Поясніть суть вислову «поставити на баланс підприємства».
6. Що таке ліквідаційна вартість і для чого вона розраховується?

Задача 1. Визначити середньорічну вартість основних виробничих фондів. На початок року в АТП було основних фондів на 1200 тис. грн, протягом року надійшло 1.06 - 300 тис. грн, а вибуло 1.09 - 200 тис. грн.

Задача 2. Визначити показники використання основних виробничих фондів Фв, Фе, Фоз, Роф та зробити висновки за отриманими результатами: річна сума доходів 1000 тис. грн., середньорічна вартість основних виробничих фондів – 900 тис. грн., середньооблікова кількість працівників – 150 осіб, річний прибуток – 200 тис. грн.

Задача 3. Визначити показники використання рухомого складу (коефіцієнти екстенсивного та інтенсивного використання та інтегрального завантаження) за такими даними: час роботи автомобіля за планом та фактичний – 8,5 та 8,8 год, виробіток плановий та фактичний – 300 та 320 т-км.

Доповіді

1. Шляхи підвищення ефективності використання ОФ.
2. Шляхи прискорення оборотності оборотних засобів

Література: [Л-1, с. 160]

Семінарське заняття №8

Тема. Амортизаційні відрахування від вартості основних фондів

План:

1. Поняття амортизації.
2. Методи нарахування амортизації.

Питання для обговорення:

1. З якою метою проводиться групування основних фондів?
2. Мета формування амортизаційного фонду.
3. Чи можна з амортизаційного фонду використовувати кошти на сплату податків чи виплату зарплати?
4. Який показник показує ефективність використання основних і оборотних фондів?

5. Проаналізуйте шляхи покращення ефективності використання основних і оборотних фондів?

Задача 1. Первісна вартість основних фондів підприємства — 3 млн грн, термін служби — 6 років, ліквідаційна вартість — 20 тис. грн. Визначити річну норму і щорічну суму амортизаційних відрахувань, використовуючи пряmolінійну амортизацію.

Розв'язання.

1. Річна норма амортизаційних відрахувань

$$n_s = \frac{C_{\text{бал}} - C_{\text{ликв}}}{C_{\text{бал}} \cdot T_n} \cdot 100\% = \frac{3000 - 20}{3000 \cdot 6} \approx 16,6\%$$

2. Щорічна сума амортизаційних відрахувань

3. $A_p = \frac{n_s \cdot C_{\text{бал}}}{100} = 498 \text{ тис. грн.}$

Задача 2. На підприємстві вартість основних фондів на початок звітнього періоду становила 8136 тис. грн. З 01.05 з експлуатації було виведено устаткування на суму 1235 тис. грн, а з 01.11 введено додаткові основні фонди на суму 1450 тис. грн. Обсяг виробленої продукції становить 9132 тис. грн, загальна чисельність працюючих — 250 осіб. Розрахувати середньорічну вартість, фондвіддачу і фондомісткість основних фондів підприємства.

Розв'язання.

1. Середньорічна вартість основних фондів

$$C_{\text{сер}} = 8136 - \frac{1235 \cdot 8}{12} + \frac{1450 \cdot 2}{12} \approx 7555 \text{ тис. грн.}$$

Фондовіддача Фв = 9132 : 7555 1,21 грн.

Фондомісткість Фм = 7555 : 9132 0,82 грн.

Література: [Л-1, с. 161]

Семінарське заняття №9

Тема. Показники використання оборотних засобів

План:

1. Поняття та склад оборотних засобів у сфері виробництва(оборотні фонди):
2. Політика підприємства з питань збереження ресурсів.
3. Визначити показники використання оборотних засобів на підприємстві газового господарства.
4. Визначити динаміку коефіцієнту оборотності оборотних засобів в плановому році в порівнянні із звітним роком, %
5. Визначити динаміку коефіцієнту збереження оборотних засобів в плановому році в порівнянні із звітним роком, %

Задача.

Рівень використання оборотних засобів на підприємстві КП «Київпастранс» характеризується наступними техніко-економічними показниками:

Вихідні дані:

Показник	Звітний рік	Плановий рік
Обсяг реалізації послуг, тис.грн	400 + № варіанту	500 + № варіанту
Середньорічна вартість ОЗ, тис.грн	60 + № варіанту	70 + № варіанту
Кількість календарних днів	365	365
Сумарний норматив ОЗ, тис.грн	70 + № варіанту	75 + № варіанту
Балансовий прибуток, тис. грн..	80 + № варіанту	85 + № варіанту

Необхідно розрахувати коефіцієнт оборотності оборотних засобів, рентабельність оборотних засобів.

Література: [Л-1, с. 161]

Семінарське заняття №10

Тема: Оцінка економічної ефективності інвестицій.

План:

1. Інноваційна діяльність.
2. Сутність інвестицій.
3. Структура і класифікація інвестицій.
4. Інвестиційна діяльність підприємства. Її місце і роль у розвитку економіки підприємства

Питання для обговорення:

1. Чи можна розглядати НТП в якості основної причини безробіття, мотивуючи це твердження тим, що розвиток техніки витісняє живу працю зі сфери виробництва?
2. Поясніть з точки зору виробничого попиту на фактори виробництва, чому такі професії, як пряха, коваль і т. п., стали «вмираючими», адже вироби ручної праці досить високо цінуються?
3. Чому в сучасній Україні збільшився попит на послуги фахівців робітничих професій?
4. Як це пов'язано з НТП?
5. Що таке економічний ефект від заходів НТП?
6. Що таке соціальний ефект від заходів НТП?
7. Назвіть показники, які використовують для виконання порівняльної характеристики економічної ефективності?
8. Охарактеризуйте основні напрями НТП в МЕТ?
9. Що зроблено для впровадження НТП в МЕТ в останнє десятиріччя?
10. Чому галузь МЕТ не є цікавою для НТП і інвестицій?

Тести:

1. Новостворені або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва або соціальної сфери – це
 - 1) Винахід
 - 2) Відкриття
 - 3) Інновація
 - 4) Всі відповіді вірні

2. Не являються об'єктами інноваційної діяльності:
- 1) інноваційні програми і проекти;
 - 2) нові знання та інтелектуальні продукти;
 - 3) сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки;
 - 4) **вірно а, б і в**

3. До інновації не належить:
- а) впровадження нового продукту;
 - б) створення нового ринку товарів;
 - в) **реорганізація структури управління організації;**
 - г) винахід.

4. Фізичні чи юридичні особи, які здійснюють інноваційну діяльність і залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи позичені кошти в реалізацію інноваційних проектів – це
- а) **суб'єкти інноваційної діяльності;**
 - б) об'єкти інноваційної діяльності;
 - в) інвестори;
 - г) ініціатори нововведень.

5. Результат НДДКР, що відображає принципово новий механізм, який може зумовити появу нових інновацій та інноваційних процесів і суттєво вплинути на розвиток НТП – це:

- 5) **Винахід**
- 6) Відкриття
- 7) Інновація
- 8) Всі відповіді вірні

6. Науковий результат, що вносить радикальні зміни в існуючі знання, розкриває невідомі досі закономірності, властивості та явища матеріального світу, істотно впливає на перебіг науково-технічного прогресу і розвиток цивілізації, є джерелом винаходів – це:

- 1) Винахід
- 2) **Відкриття**
- 3) Інновація
- 4) Всі відповіді вірні

7. Зазначте відмінність між винаходом, відкриттям і нововведенням:

- а) відкриття здійснюється на прикладному рівні, нововведення на його основі створюється на фундаментальному рівні;
- б) відкриття чи винахід можуть бути зроблені колективно, а нововведення розробляються і впроваджуються вченим, винахідником-одинаком;
- в) відкриття або винахід здійснюється винятково заради одержання прибутку, тоді як нововведення впроваджуються з метою одержання нових знань;

г) відкриття або винахід можуть бути випадковими, нововведення випадково не відбуваються.

Література: [Л-1, с. 217]

Семінарське заняття №11

Тема. Складання і розрахунок калькуляції собівартості пасажироперевезень

План:

1. Поняття, види, групи витрат та їх характеристика.
2. Поняття та види собівартості. Затрати по статтям калькуляції.
3. Особливості собівартості пасажироперевезень

Питання для обговорення:

1. Назвіть групи витрат?
2. Яка різниця між постійними і змінними витратами?
3. Що таке собівартість?
4. Охарактеризуйте види собівартості?
5. Назвіть статті калькуляції для розрахунку собівартості.
6. Які елементи витрат включені до собівартості пасажироперевезень?
7. По якій статті витрати найбільші у структурі собівартості перевезення пасажирів?
8. Сутність прибутку як економічної категорії.
9. Які фактори впливають на формування прибутку підприємства?
10. Як собівартість продукції впливає на прибуток?
11. Як формуються ціни на продукцію в сучасних умовах господарювання?

Практичні завдання.

Ситуаційне завдання №1

СТО надає послуги мийки, чистки й фарбування авто — що в такому разі є об'єктом калькулювання: окремо кожна послуга (замовлення) чи вид послуги?

Об'єкт калькуляції — вид послуги, а не окреме замовлення. Та надалі, маючи сукупну собівартість певного виду послуги, визначають собівартість одиниці (тобто в такому випадку — замовлення, години тощо — зважаючи на те, яку калькуляційну одиницю для себе обрало підприємство).

Ситуаційне завдання «№2

Розрахувати калькуляцію на перевезення пасажирів.

Вихідні дані з попередніх завдань.

Калькуляція собівартості перевезень пасажирів

Показник	Одиниці виміру	Кількість
І. Натуральні показники:		
1. Загальний пробіг пасажирського рухомого складу	тис. маш-км	
2. Загальний пробіг приведений по витратам електроенергії	тис. маш.-км	

3. Кількість перевезених пасажирів	тис.чол.	
II. Калькуляція собівартості		
A Витрати по депо		
1. Витрати на оплату праці	тис.грн.	
2. Відрахування на соціальні заходи	тис.грн.	
3. Електроенергія (оплата змінного струму)	тис.грн.	
4. Утримання і ремонт пасажирського рухомого складу в тому числі:		
- капітальний ремонт	тис.грн.	
- знос і ремонт резини	тис.грн.	
4. Інші витрати по ДЕПО:	тис.грн.	
Всього по розділу А	тис.грн.	
Утримання служби руху	тис.грн.	
Амортизація основних засобів	тис.грн.	
Загально-експлуатаційні витрати	тис.грн.	
Позаексплуатаційні витрати	тис.грн.	
Всього витрат по повній собівартості	тис.грн.	
Всього доходів по діючим тарифам	тис.грн.	
Повна собівартість перевезень 1000 платних пасажирів	грн.	

Література: [Л-1, с. 357]

Семінарське заняття №12

Тема. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства

План:

1. Суть і функції фінансів. Фінансова діяльність підприємства.
2. Поняття, принципи та види кредиту
3. Суть системи оподаткування. Види податків
4. Поняття, цілі та задачі економічного аналізу

Питання для дискусії:

1. У чому полягає сутність фінансів підприємств?
2. Які функції виконують фінанси підприємств?
3. В чому особливості організації фінансів господарюючих суб'єктів різних організаційно-правових форм ?
4. З якою метою проводиться оцінювання фінансово-економічного стану підприємства?
5. Які чинники призводять до фінансової дестабілізації на підприємстві?
6. Охарактеризуйте інформаційну базу, необхідну для проведення аналізу фінансового стану підприємства.
7. Основні напрямки в оцінюванні фінансового стану підприємства.
8. Визначте основні фактори, які мають визначальний вплив на фінансовий стан підприємства
9. Охарактеризуйте непрямі податки

10. Головне призначення фіскальної служби.
11. Назвіть види кредитів.
12. Дайте коротку характеристику споживчим і іпотечним кредитам

Доповідь

1. Методи економічного аналізу та їх характеристика.
2. Види кредитів та їх характеристика
3. Зарубіжний досвід кредитної системи.

Література: [Л-1, с. 393]

Семінарське заняття № 13

Тема. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства

План:

1. Оцінка прибутковості, рентабельності:
2. Оцінка ділової активності, фінансової стабільності та платоспроможності

Задачі

Задача 1. Визначте і проаналізуйте рівень прибутковості фірми, якщо загальний обсяг інвестицій у фірму склав 3,6 млн. грн.; прибуток від реалізації-850 тис. грн., позареалізаційний прибуток-240 тис. грн. Сума податків становила 320 тис. грн. Процент за державними облігаціями – 11%, а процентна ставка за довгостроковими кредитами – 16%; середньогалузевий рівень прибутковості складає 20,4 %. Сума активів фірми за балансом становить 4,4 млн. грн.

Задача 2.

В таблиці представлено баланс фірми на 1.01.20 року. За даними балансу обчисліть показники оцінки фінансового стану фірми.

Актив	Сума, тис. грн	Пасив	Сума, тис. грн
1. Основні фонди	220,0	1. Внески власників	194,0
2. Нематеріальні активи	10,0	2. Нерозподілений прибуток фірми	70,0
3. Інше майно	3,2	3. Амортизаційні суми	3,4
4. Грошові кошти на рахунку і в касі	25,5	4. Довгострокова кредиторська заборгованість	17,5
5. Цінні папери	17,2	5. Облігації	4,6
6. Дебіторська заборгованість	3,4	6. Заборгованість працівникам по заробітній платі.	4,0
7. Виробничі запаси	8,5		
8. Виплати майбутніх періодів	1,0		

9. Готова продукція	4,7		
Всього активів	293,5	Всього пасивів	293,5

Питання для обговорення:

1. У чому полягає фінансова стійкість підприємства?
2. Які фактори впливають на стан ліквідності підприємства?
3. Які фактори впливають на платоспроможність підприємства?
4. Які чинники формують фінансовий стан підприємства?

Література: [Л-1, с. 400]

Семінарське заняття №14

Тема. Аналітична оцінка рівня економічної безпеки.

План:

1. Характеристика економічної безпеки підприємства.
2. Фактори впливу на економічну безпеку підприємства.
3. Поняття реструктуризації і санації підприємства
4. Суть, причини, моделі банкрутства.
5. Процедура порушення справи про банкрутство.
6. Форми ліквідації збанкрутілого підприємства
7. Сутність, цілі та методи санації (фінансово-економічного оздоровлення підприємства)
8. Види санації.
9. Розроблення та здійснення програми (бізнес-плану) санації суб'єктів господарювання.

Питання для обговорення:

1. В чому полягають головна мета та цілі економічної безпеки?
2. Від чого залежить рівень економічної безпеки?
3. Назвіть чинники, що формують відповідний рівень безпеки підприємства?
4. Назвіть методи діагностики рівня економічної безпеки підприємства.
5. Що є джерелами негативних впливів на економічну безпеку підприємства?
6. Які є види загроз економічній безпеці підприємства?
7. Якою є структура економічної безпеки підприємства?
8. Охарактеризуйте фінансову складову економічної безпеки підприємства (ЕБП).
9. Охарактеризуйте інтелектуальну і кадрову складову ЕБП.
9. Охарактеризуйте політико-правову складову ЕБП.
10. Охарактеризуйте інформаційну складову ЕБП.
11. Охарактеризуйте екологічну складову ЕБП.
12. Охарактеризуйте фінансову складову ЕБП

Література: [Л-1, с. 448]

6. Теми і питання до самостійної роботи здобувачів освіти

Тема. Основи підприємництва. (2 години)

План:

1. Вибір ринкового сегменту.
2. Кластери як особлива форма організації підприємництва
3. Підприємницькі договори, їх структура та порядок укладання.

Література: [Л-1, с. 39]

Форма контролю: опитування.

Тема. Виробнича програма підприємства (2 годин)

План:

1. Виробнича програма і її вимірники.
2. Виробнича потужність
3. Показники виробничої програми підприємств електричного транспорту.
4. Фактори, що впливають на виробничу потужність підприємства

Література: [Л-1, с. 278]

Форма контролю: опитування, конспект

Тема. Персонал підприємства. (2 годин)

План:

1. Кадрова політика та управління персоналом.
2. Структура персоналу підприємства, чинники, що впливають на неї.
3. Структура та значення колективного договору.
4. Структура та значення трудового договору
5. Зарубіжний досвід формування трудового потенціалу фірми.

Література: [Л-1, с. 122]

Форма контролю: опитування.

Тема. Продуктивність праці персоналу. (2 годин)

План:

1. Мотивація трудової діяльності працівників.
2. Методи та способи мотивації.
3. Планування продуктивності праці.
4. Організація і нормування праці на підприємстві.
5. Зарубіжний досвід підвищення продуктивності праці.

Література: [Л-1, с. 316, 330, 129]

Форма контролю: опитування.

Тема. Оборотні засоби підприємства. (2 години)

План:

1. Поняття та класифікація нематеріальних активів.
2. Оцінювання нематеріальних активів.
3. Амортизація нематеріальних активів.

4. Правовий захист та ефективність використання нематеріальних активів підприємства.

Література: [Л-1, с. 167, 171]

Тема. Інноваційна діяльність. (2 години)

План:

1. Інновації та інноваційні процеси, їх види і характеристика.
2. Інноваційна діяльність, напрями її розвитку в Україні.
3. Сутність і зміст науково-технічного прогресу
4. Реалізація науково-технічної політики в житлово-комунальному господарстві України

Література: [Л-1, с. 246]

Форма контролю: опитування.

Тема. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. (2 години)

План:

1. Джерела формування інвестицій.
2. Показники ефективності у проектному аналізі.
3. Цінні папери на фондовому ринку.

Література: [Л-1, с. 216]

Форма контролю: опитування, конспект.

Тема. Собівартість продукції та послуг. (6 годин)

План:

1. Управління витратами на підприємстві
2. Фактори та джерела зниження собівартості.
3. Планування собівартості продукції за факторним методом.
4. Індексний метод розрахунку зниження собівартості.
5. Складання кошторису витрат на виробництво і калькулювання собівартості одиниці продукції

Література: [Л-1, с. 352]

Форма контролю: опитування.

Тема. Рентабельність та ефективність роботи підприємства. (2 години)

План:

1. Характеристика непрямих податків.
2. Методика розрахунку ПДВ.
3. Сутність господарського розрахунку
4. Форми внутрішнього економічного механізму підприємства
5. Порядок створення внутрішньогосподарських підрозділів підприємства
6. Внутрішньогосподарський розрахунок на підприємстві
7. Регулювання внутрішньогосподарських відносин

Література: [Л-1, с. 287, 292]

Форма контролю: опитування.

Тема. Аналіз виробничо-господарської діяльності. (2 години)

План:

1. Сутність, функції та принципи організації фінансів підприємств.
2. Класифікація фінансових відносин підприємств.
3. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика.
4. Фінансова робота на підприємствах.
5. Методи організації фінансової діяльності підприємства.
6. Баланс підприємства.

Література: [Л-1, с. 389]

Форма контролю: опитування

Тема: Економічна безпека підприємства (6 годин)

План:

1. Характеристика економічної безпеки підприємства.
2. Фактори впливу на економічну безпеку підприємства.
3. Поняття реструктуризації і санації підприємства.

Література: Бойчик І.М. Економіка підприємства. с. 246

Форма контролю: опитування, конспект.

7. Методи активізації навчального процесу

Класичні лекції, лекції-бесіди, семінарські заняття, семінари-дискусії, бесіда за планом; реферування; повідомлення за темою (усна доповідь); розв'язування економічних задач

8. Система поточного і підсумкового контролю знань

Поточний контроль: письмове та усне опитування, самостійна робота, тестування, розв'язання аналітично-розрахункових задач; підготовка доповіді та(або) реферату; захист виконаних курсових робіт та ін..

Підсумковий контроль: іспит.

Питання до іспиту

1. Класифікація підприємств, мета та основні напрями їх діяльності.
2. Характеристика виробничої та загальної структури підприємства.
3. Господарський кодекс України—основний законодавчий документ, що регулює відносини між суб'єктами господарювання.
4. Форми об'єднання підприємств.
5. Підприємницька діяльність, її складові. Характеристика посередницької діяльності.
6. Управління підприємством. Функції і методи управління.
7. Види управління на виробничому підприємстві.
8. Організаційні структури управління на підприємстві.
9. Персонал підприємства, його класифікація, чисельність і структура.
10. Кадрова політика на підприємстві.
11. Основні фонди підприємства: сутність, структура, оцінка.

12. Знос основних фондів. Амортизація.
13. Методи амортизації (рівномірної та прискореної).
14. Фізичний і моральний знос основних фондів.
15. Виробнича потужність підприємства, методи її визначення.
16. Окремі та узагальнюючі показники використання основних фондів підприємства.
17. Шляхи раціонального використання основних фондів.
18. Оборотний капітал та оборотні засоби підприємства: сутність, структура, джерела утворення.
19. Нормування основних видів оборотних засобів.
20. Кругообіг оборотного капіталу.
21. Показники використання оборотних засобів.
22. Шляхи прискорення обіговості оборотних коштів за стадіями кругообігу оборотного капіталу.
23. Поняття нематеріальних ресурсів.
24. Нематеріальні активи підприємства, умови їх використання, оцінка, відтворення.
25. Інвестиції та їх класифікація.
26. Характеристика суб'єктів інвестиційної діяльності.
27. Етапи створення інвестиційного проекту. Експертиза інвестиційного проекту.
28. Методи оцінювання доцільності інвестиційних проектів. Враховування чинника часу при визначенні доцільності інвестиційного проекту.
29. Фінансові інвестиції.
30. Види, форми та проблеми залучення іноземних інвестицій.
31. Структури інвестицій: відтворювальна, технологічна, територіальна, галузева.
32. Характеристика НТП, загальні та пріоритетні напрями.
33. Державне регулювання інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.
34. Основні принципи організації виробничого процесу.
35. Організаційні типи виробництв.
36. Технологічна операція, виробничий і технологічний цикли.
37. Методи організації виробництва.
38. Форми раціональної організації виробництва: комбінування, конверсія, диверсифікація.
39. Форми раціональної організації виробництва: концентрація, спеціалізація, кооперування.
40. Техніко-технологічна база виробництва, методи її вдосконалення.
41. Виробнича інфраструктура підприємства: склад, основні завдання.
42. Соціальна інфраструктура підприємства: склад, основні завдання.
43. Державне регулювання діяльності підприємства: принципи, функції, напрями.
44. Стратегічне і тактичне планування на підприємстві.
45. Функції бізнес-планування.

46. Поточне та оперативне планування на підприємстві.
47. Диспетчеризація як форма контролю за виконанням календарних планів.
48. Маркетингова діяльність підприємства: основні концепції, принципи, стратегії.
49. Матеріально-технічне забезпечення на підприємстві.
50. Якість і конкурентоспроможність продукції.
51. Показники та методи оцінювання якості.
52. Економічний механізм управління якістю.
53. Стандартизація та сертифікація продукції.
54. Державний нагляд за якістю продукції в Україні.
55. Організація внутрішньовиробничого контролю за якістю продукції на підприємстві.
56. Продуктивність праці. Методи визначення виробітку.
57. Методи мотивації праці на підприємстві.
58. Роль нормування праці на підприємстві.
59. Заробітна плата: сутність, функції та види.
60. Державна політика у сфері оплати праці та соціальний захист.
61. Тарифна система як форма організації заробітної плати на підприємстві.
62. Погодинні форми оплати праці.
63. Відрядні форми оплати праці.
64. Сучасні форми організації оплати праці на підприємствах. Безтарифна система оплати праці. Система участі працівників у розподілі прибутку.
65. Класифікація витрат на виробництво. Собівартість продукції.
66. Визначення критичної точки виробництва.
67. Кошторис витрат на виробництво.
68. Калькуляція собівартості продукції.
69. Кількісні та якісні показники плану щодо собівартості.
70. Система управління витратами на підприємстві.
71. Шляхи зниження собівартості продукції.
72. Оцінка впливу техніко-економічних факторів на собівартість продукції.
73. Характеристика товарної, валової та реалізованої продукції підприємства.
74. Дохід (виручка), прибуток, рентабельність.
75. Фінансовий результат від звичайної діяльності підприємства.
76. Напрями використання прибутку.
77. Ціни на продукцію (роботи, послуги): види та методи встановлення.
78. Державне регулювання цін. Цінова політика підприємства.
79. Зміст і форми фінансової діяльності підприємства.
80. Групи показників фінансово-економічного стану підприємства: рентабельність, фінансова стійкість.
81. Групи показників фінансово-економічного стану підприємства: ділова активність, ліквідність активів.
82. Поняття про загальну економічну безпеку, визначення її рівнів.
83. Економічна безпека підприємства: фінансова, інтелектуальна, силова та екологічна складові.
84. Економічна безпека підприємства: інформаційна, техніко технологічна,

політико-правова складові.

85. Банкрутство, його види.

86. Реструктуризація та санація підприємства.

9. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Оцінювання знань за 4-бальною системою:

Оцінка «5» (відмінно, високий рівень) ставиться тоді, коли студент характеризує етапи стабілізації ринку; розкриває впровадження науково-технічного прогресу на підприємствах; обґрунтовує базові аспекти матеріально-технічного забезпечення підприємства; виділяє особливості планування в роботі підприємств; вміє структурувати особливості калькулювання собівартості пасажирських перевезень в міському електротранспорті та виділити особливості оплати праці на підприємствах електротранспорту. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу та розраховує заробітну плату персоналу підприємства; калькуляцію собівартості робіт та послуг; доход, прибуток та рентабельність; оптимальний розмір партії закупки матеріальних ресурсів та запасних частин та вміє провести аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства на основі техніко-економічних показників.

Оцінка «4» (добре, достатній рівень) ставиться тоді, коли студент обґрунтовує базові аспекти матеріально-технічного забезпечення підприємства; виділяє особливості планування в роботі підприємств; вміє структурувати особливості калькулювання собівартості пасажирських перевезень в міському електротранспорті та виділити особливості оплати праці на підприємствах електротранспорту. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, але при розрахунках допускає окремі неточності в розрахунках заробітної плати; в калькулюванні собівартості послуг; в розрахунку рентабельності послуг та виробництва, вміє провести аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства на основі техніко-економічних показників, але не чітко формулює висновки.

Оцінка «3» (задовільно, середній рівень) ставиться тоді, коли студент не повністю, з суттєвими помилками характеризує тільки основні етапи стабілізації ринку; не розкриває базових етапів впровадження науково-технічного прогресу на підприємствах; виділяє з грубими помилками особливості планування в роботі підприємств; не чітко структурує особливості калькулювання собівартості пасажирських перевезень в міському електротранспорті та знає тільки форми і системи оплати праці, але не може розкрити їх суть. При виконанні практичного завдання студент не застосовує системні знання навчального матеріалу, тому не вміє розрахувати відрядну і погодинну зарплату робітнику; не вміє розрахувати окремі статті калькуляції собівартості робіт та послуг; допускає грубі помилки в розрахунку чистого прибутку.

Оцінка «2» (незадовільно, початковий рівень) ставиться, коли студент не може розкрити суть основних економічних понять: ринок, доход, прибуток, собівартість, зарплата, економіка підприємства, підприємництво; не відрізняє різниці між доходом і прибутком, між підприємництвом і підприємством. Студент не може виконати практичні завдання: розрахувати доход від перевезення пасажирів, заробітну плату, прибуток тощо. Виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

10. Рекомендована література

Основна

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
2. Лисак О.І. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва, Л.О.Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.

Додаткова

3. Крупська Л. П. Економіка (профільний рівень): підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / Л. П. Крупська, І. Є. Тимченко, Т. І. Чорна. Харків: Ранок, 2019. 256 с.
4. Криховець-Хом'як Л. Я. Економіка (профільний рівень): підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / Л. Я. Криховець-Хом'як, О. В. Длугопольський, А. А. Вірковська. – Тернопіль: Астон, 2019. – 320 с

Інформаційні ресурси.

5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с. URL: [ЕП-ПІДРУЧНИК 1 файл.pdf \(wunu.edu.ua\)](http://wunu.edu.ua) (дата звернення: 28.08.2022)
6. Лисак О.І. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва, Л.О.Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с. URL: [Microsoft Word - Додаток 1 Додаток 1 10.09.2020 \(tsatu.edu.ua\)](http://tsatu.edu.ua) (дата звернення: 28.08.2022)
7. Юр'єва Т. П. Фінанси підприємств міського господарства. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Т. П. Юр'єва, І. В. Покуца. Харків, 2013. 37с.
[4D6963726F736F667420576F7264202D203230313020EFE5F72E20333236C20CCE5F2EEE4E8F7EAE020F4E8EDE0EDF1FB20CAD0203230313020DEF0FCE5E2E020CFEEEEAF3F6E02E646F63> \(kname.edu.ua\)](http://kname.edu.ua) (дата звернення: 28.08.2022)
8. Всі новини економіки та фінансів: URL: <http://www.ukr.net/ua/news/jekonomika>
9. Інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України URL: <http://www.rada.gov.ua>
10. Нормативно-законодавчі акти у державному секторі, підприємницької діяльності, міжнародні стандарти. URL: <https://mof.gov.ua/uk>

11. Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. Періодичні видання НБУ. URL: <https://www.bank.gov.ua/>

Додатки

(зразки завдань для контролю знань)

Приклад різнорівневого завдання.

Початковий рівень – по 0,5 бала

1. Економіка підприємства є наукою:
 - а) суспільною;
 - б) природничою;
 - в) економічною;
 - г) технічною.
2. За формою власності підприємства класифікуються на:
 - а) приватні ;
 - б) державні;
 - в) комунальні;
 - г) усі відповіді правильні.
3. Дайте визначення поняття «підприємство»:
 - а) підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, який функціонує з метою реалізації продукції;
 - б) підприємство – це організаційно відокремлена первинна ланка сфери народного господарства, яка виконує роботу або надає платні послуги;
 - в) підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, який здійснює свою діяльність з метою одержання продукції;
 - г) підприємство – це економічно самостійна первинна ланка сфери народного господарства, місія якої полягає у виробництві продукції.
4. Залежно від умов найму працівники бувають:
 - а) постійні;
 - б) тимчасові;
 - в) сезонні;
 - г) всі відповіді вірні.

Середній рівень – 1 бал

Визначити методи управління підприємством за видами та напрямками господарської діяльності. Результати представити у вигляді табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Методи управління підприємством

Напрями управління	Методи управління		
	Адміністративні	Економічні	Соціально-психологічні

Управління матеріально-технічним забезпеченням			
Управління виробництвом			
Управління персоналом			
Управління збутом			
Управління фінансами			

Достатній рівень – 1 бал

Назвіть і охарактеризуйте фактори зовнішнього середовища підприємства (фактори прямого впливу).

Високий рівень – 1 бал

Задача . Визначити продуктивність праці працівників автопідприємства в грошових, натуральних та умовно-натуральних одиницях (1 працівника, 1 водія, 1 ремонтного робітника) за такими даними: середньооблікова кількість працівників $Ч_{со}=250$ осіб, в т.ч. водіїв $Ч_{в}=120$ осіб, ремонтних робітників $Ч_{рр}=50$ осіб; обсяг перевезень $Q=800$ тис. т; транспортна робота $P=1500$ тис. ткм; обсяг доходів $ВД=1$ млн грн, приведений пробіг автомобілів $L=20\,000$ тис. км

Зразки економічних задач

Задача №1

Визначити середню інвентарну кількість машин у тролейбусному депо на підставі наступних даних: загальний пробіг рухомого складу за рік становив 2 000 тис.км, середня експлуатаційна швидкість одиниці транспорту 30 км/год., середня тривалість роботи транспорту на день становила 7,5 годин, протягом року підприємство працювало щоденно, приблизно 20% усього рухомого складу знаходилося в ремонті або простоювало через аварійний стан.

Задача №2.

Обсяг реалізації продукції у звітному році складав 2400 тис. грн, середньорічна вартість оборотних коштів – 300 тис. грн. Необхідно визначити коефіцієнт оборотності оборотних коштів та тривалість одного обороту.

Задача №3.

Обсяг реалізованої продукції в поточному році склав 4680 тис. грн, тривалість одного обороту 30 днів. На наступний рік планується прискорення оборотності оборотних коштів на 5 днів. Необхідно визначити скільки складатиме сума вивільнених оборотних коштів за таких умов.

Задача №4.

Річний обсяг виробництва виробів — 500 тис. шт., а трудомісткість виробу — 0,4 нормо-години. Тривалість робочої зміни — 8 год при однозмінному режимі роботи підприємства. Внутрішньо змінні втрати часу з вини робітників — 2 %, а втрати часу на регламентовані простої — 3 %. Виконання норм виробітку — 104 %.

Визначити необхідну чисельність робітників-відрядників.

Зразок тестових завдань

1. Ідентифікуйте ознаку підприємства. «Підприємство самостійно укладає угоди, самостійно здійснює всі операції господарської діяльності, отримує дохід і прибуток, покриває витрати, забезпечує подальший виробничий і соціальний розвиток»:

- а) майнова відповідальність;
- б) системна єдність засобів виробництва;
- в) **оперативно-господарська та економічна самостійність;**
- г) організаційна єдність.

2. Ідентифікуйте ознаку підприємства. «Підприємство – це певним чином організований колектив зі своєю внутрішньою структурою та управлінням»:

- а) майнова відповідальність;
- б) системна єдність засобів виробництва;
- в) оперативно-господарська та економічна самостійність;
- г) **організаційна єдність.**

3. Ідентифікуйте ознаку підприємства. «Підприємство об'єднує в певному порядку всі економічні ресурси для виробництва блага»:

- а) майнова відповідальність;
- б) **системна єдність засобів виробництва;**
- в) оперативно-господарська та економічна самостійність;
- г) організаційна єдність.

4. Комерційними організаціями є ...

- а) **господарські товариства;**
- б) громадські організації;
- в) **виробничі кооперативи;**
- г) релігійні організації.

5. Некомерційними організаціями є ...

- а) споживчі кооперативи;
- б) **благодійні фонди;**
- в) муніципальні унітарні підприємства;
- г) державні унітарні підприємства.

Зразок екзаменаційного білету
**ВСП «КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО»**

освітньо-професійна програма **Організація обслуговування на транспорті**
спеціальність **073 Менеджмент**

Екзаменаційний білет № 1

з дисципліни «Економіка підприємства»

1. Розвиток ринкової економіки в Україні.
2. Суть та шляхи формування доходів підприємств.
3. Мінімальна зарплата за місяць, яка встановлена державою – 7000 грн.
Тарифний коефіцієнт робітника ІУ розряду – 1,7. Передбачається премія в розмірі –20% тарифного заробітку робітника.

Визначити заробіток робітника та утримання із заробітної плати відповідно до чинного законодавства.

Затверджено на засіданні циклової комісії
економіко-управлінських та соціальних дисциплін
Протокол № від « » _____ 20 року

Голова циклової комісії _____ Людмила САРНАВСЬКА

Екзаменатор _____ Маргарита РОМАНОВА

Зразок питань для самоконтролю

1. Що таке «управління»?
2. Охарактеризуйте складові системи управління підприємством.
3. Назвіть і охарактеризуйте функції управління.
4. Назвіть і охарактеризуйте методи управління.
5. Назвіть і охарактеризуйте організаційні системи управління підприємством.
6. Назвіть і охарактеризуйте фактори внутрішнього середовища підприємства.
7. Назвіть і охарактеризуйте фактори зовнішнього середовища підприємства (фактори прямого впливу).
8. Назвіть і охарактеризуйте фактори зовнішнього середовища підприємства (фактори непрямого опосередкованого впливу).